

דרישות ועדת אתיקה לפני ביצוע מחקר

וועדת האתיקה קבעה כללים ונהלים לחוקרים לפני ביצוע המחקר.

הדרישות הפורמליות של הוועדה משתנות בהתאם לזהות הפונים, מטרת האישור, והאם קיימת או לא קיימת סוגיה אתית.

לפני שנפרט את ההבדלים בין סוגי הפניות, נציין את ארבעת הטפסים הרשמיים הנמצאים באתר המחלקה בטפסים:

1. טופס בקשה לאישור מחקר

טופס שממלא החוקר ו/או התלמיד עם חתימת המנחה. גם התלמיד וגם המנחה האחראי חותמים (במידה ויש שאלה אתית יש לשלוח טופס זה במייל ליו"ר ועדת האתיקה. הטופס נמצא באתר היחידה ללימודים בין תחומיים).

2. טופס דוגמא ל"הסכמה מודעת להשתתפות במחקר" (informed consent) יש להשתמש בטופס "הסכמה מדעת" ברוב המחקרים עם בני אדם.

לניסויים:

הטופס הרשמי עם כותרת המחלקה כולל:

1. נושא ומטרת המחקר.
2. מידע מפורט על הליך המחקר (עד כמה שניתן) בשפה המובנת לנבדקים.
3. הודעה לנבדק כי אין כפיה להשתתף בניסוי וכי הוא רשאי להפסיק כל אימת שיחפוץ.
4. נזק אפשרי הנובע מהמחקר.
5. תגמול אפשרי מהמחקר.
6. מידת החיסיון.
7. פרטי התקשרות לצורך שאלות, קשיים או רגשות הנובעים מהמחקר.
8. הטופס צריך להיות חתום ע"י הנבדק והחוקר.

לשאלונים אנונימיים:

בשאלונים אנונימיים אין צורך לבקש טופס הסכמה מוחתמת כי הרי בקשה זו מסירה את הבטחת האנונימיות במקום טופס ההסכמה מדעת, יש לציין בדף הפתיחה של השאלון את אותם אלמנטים כמו בטופס ההסכמה:

1. מטרת המחקר.
2. כיצד נבחר האדם להשתתף במחקר
3. הבטחת החיסיון (אנונימיות).
4. העדר כפיה לענות על השאלון
5. הנבדק חופשי להפסיק בכל עת את מילוי השאלון.
6. שם האחראי לשאלון (שם מלא וכתובת להתקשרות), וכי ניתן להתקשר לכתובת זו לצורך שאלות או הערות.

הסכמת הנבדק מתבטאת בכך שהוא עונה על השאלון ואין צורך שהוא יזדהה.

3. הצהרת החוקר האחראי למחקר

החוקר מתחייב לשאת באחריות אתית למחקר. יש לציין שבסוף טופס בקשה לאישור מחקר, חתימת החוקר כוללת את הנאמר בטופס זה.

Interd.unit@biu.ac.il

4. משוב debriefing

המשוב לעיתים קרובות, ניתן בעל פה (לא בכתב). הוועדה מצפה לראות את תוכן וצורת הצגת המשוב. ברוב המחקרים יש לתת הסבר על המחקר לאחר שנגמר. הסבר זה יכול:

1. הסבר יותר נרחב של מטרת המחקר, השערותיו ותרומתו.
2. אם הצגת המחקר כללה רמייה, יש להתנצל ולהסביר מדוע הייתה חובה לרמות ולתקן את התפיסה. יש לדאוג שהנבדק לא ירגיש ניזוק מהרמייה. יש לאפשר לשוחח בפרטיות אם רצונו של הנבדק לעשות כך.

הערה: אם יש למבקש צורך שכל או חלק מהטפסים ייכתבו באנגלית, יש להגיש את כל הטפסים באנגלית בתרגום של המגיש.

להלן הדרישות לכתיבת הצעה לאישור של וועדת האתיקה:

1. שם החוקרים, כתובתם המלאה (טלפונים ומייל) ושם המחקר בעברית ובאנגלית.
2. תקציר המחקר.
3. תיאור מפורט של ההליך: בהליך יש לתאר בפרוטרוט כיצד המחקר יוצג לנבדקים.
4. טופס של המחלקה לבקשת אישור מחקר.
5. טופס הסכמה מדעת.
6. תיאור המשוב debriefing לאחר הניסוי.
7. הצהרת החוקר האחראי.